

Oulun yliopiston etiikkatyöryhmän kokous

Aika: 1.11.2018 klo 9:00 – 11:00

Paikka: HR439

Etiikkatyöryhmän jäsenet:

Mervi Heikkinen, puheenjohtaja, yliopistotutkija, kasvatustieteiden tiedekunta
Anne Keränen, varapuheenjohtaja, tutkijatohtori, Oulun yliopiston kauppa-
korkeakoulu

Aija Ryyppö, sihteeri, tutkimuskoordinaattori, strategian ja tiedepolitiikan yksikkö

Aki Manninen, yliopistotutkija, biokemian ja molekyyli lääketieteen tiedekunta

Sirpa Aalto, tutkimuskoordinaattori, humanistinen tiedekunta

Hely Häggman, professori, luonnontieteellinen tiedekunta

Minna Ruddock, tutkimusjohtaja, lääketieteellinen tiedekunta

Riitta Keiski, dekaani, teknillinen tiedekunta

Satu Pitkäaho, tutkijatohtori, teknillinen tiedekunta

Heidi Huttunen, henkilöstöasiantuntija, henkilöstöpalvelut

Minna Soini-Kivari, luokanopettajaopiskelija, varajäsen **Antero Metso**, lääketieteen opiskelija, Oulun yliopisto ylioppilaskunta

1. Kokouksen avaus, laillisuus ja päätösvaltaisuus

Kutsu kokoukseen on lähetetty 3.10.2018. Hallintoelin on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja mukaan luettuna vähintään puolet jäsenistä on läsnä.

Päätösesitys: Etiikkatyöryhmä toteaa kokouksen laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös: Etiikkatyöryhmä totesi kokouksen laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Oulun yliopisto

PL 8000
90014 Oulun yliopisto

oulu.yliopisto @ oulu.fi
Puh 0294 480 000
Fax 08 344 064

www.oulu.fi

2. Esityslistan hyväksyminen

Päätösesitys: Esityslista hyväksytään.

Päätös: Esityslista hyväksyttiin lisäyksellä kohtaan 10. Muut asiat lisäyksellä 10.1. Antero Metso: Tutkimusyhteistyön tulosten eettisesti epäilyttävä soveltaminen.

3. KV-opiskelijan kohtaamat ongelmat maisteriopiskelun aikana

Päätösesitys: Etiikkatyöryhmä keskustelee asiasta ja tekee tarvittavat päätökset.

Päätös: *Siirrettiin käsiteltäväksi seuraavassa kokouksessa.*

4. Strategia-aamu 14.11.2018 klo 8.30 – 10.00 Tellus Stage

Etiikkatyöryhmän tehtävänä on mm. herättää keskustelua yliopiston arvoista ja eettisiä kysymyksistä sekä miettiä keinoja, miten arvot saadaan näkyviksi yliopiston työssä. Seuraavassa strategia-aamussa marraskuussa teemana on osaava, vuorovaikuttava ja hyvinvoiva työyhteisö ja tilaisuudessa esitellään yliopistomme arvot. Etiikkatyöryhmän jäsenille on lähetetty kutsu tilaisuuteen (Heli Kauppi-Huovinen kutsujana).

Yliopiston strategisia hankekokonaisuuksia avataan hanke kerrallaan koko yliopistoyhteisölle aamupalan merkeissä Telluksen Stagella. Hankekokonaisuuksien sarjan aloitti 10.10. SH 5: Innostava työ- ja opiskeluympäristö sekä kampuskokemus. Tilaisuudet jatkuvat keskiviikkona 14.11., jolloin käsitellyssä on SH 1: Osaava, vuorovaikuttava ja hyvinvoiva yhteisö. Teemaa taustoittaa henkilöstöjohtaja Jarmo Okkonen. Strategia-aamuissa käsitellään yliopiston strategisia hankekokonaisuudesta, joiden kautta Oulun yliopisto toteuttaa vuosille 2016–2020 laadittua strategiaansa kunkin strategiahankkeen teeman mukaan. Strategia-aamujen merkitys on rakentaa yhteisöllistä toimintakulttuuria vuorovaikutuksen kautta. Tilaisuuksissa laajennetaan näkökulmia strategiaan ja kutsutaan yliopistoyhteisöä osallistumaan strategiakeskusteluun. Strategia-aamut ovat avoimia koko tiedeyhteisölle. Työkielenä on suomi, mutta keskustelu voi olla osittain englanniksi. **Ilmoittautumiset viimeistään 9.11.**

<https://www.webpolsurveys.com/S/C5EB2D560A19967B.par> Aamupalaa tarjolla. Paikkana Tellus Stage klo 8.30-10.00

Päätösesitys: Etiikkatyöryhmä keskustelee asiasta ja tekee tarvittavat päätökset.

Päätös: *Etiikkatyöryhmä osallistuu tapahtumaan mahdollisuuksien mukaan. Myös yliopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan jäsenien olisi hyvä osallistua strategia-aamuun.*

5. Koulutuksen edistäminen

5.0. TENKin 29. ja 30.10. järjestämien koulutusten terveiset.

5.1. TENKin ”vastuullinen tiede” –kampanjamateriaali

5.2. UniOGSin kurssi etiikkakurssi, tiedoksi

<http://www.oulu.fi/uniogs/node/42690>

5.3. Ethics, epistemologies and capabilities –kurssi 7.11. alkaen, tiedoksi

<http://www.oulu.fi/naistutkimus/node/55378>

5.4. Riitta Keiski: Mustajokien aikataulu koulutustilaisuuden pitämiseksi Oulussa

Päätösesitys: Etiikkatyöryhmä keskustelelee asiasta ja tekee tarvittavat päätökset.

Päätös: Sirpa Aalto ja Mervi Heikkinen kertoivat terveiset TENKin koulutuksesta:

29.10. -tapahtumassa käytiin vilkasta keskustelua ihmistieteiden eettisestä ennakoarvioinnista ja uudesta tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje-luonnoksesta ihmistieteiden eettisessä ennakoarvioinnissa (http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/IEEA_luonnos_29.10.2018_keskustelutilaisuus.pdf). Tietosuojalainsäädännön ja muun lainsäädännön soveltamisen ohjeeksi eettiset periaatteet eivät sellaisenaan sovellu. Ihmisiin kohdistuva tutkimus edellyttää kuitenkin usein tutkittavien henkilötietojen käsittelyä. Ohje on laadittu niin, että eettiset periaatteet osaltaan tukevat Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen (2016/697) soveltamista.

Keskustelun ja tilaisuudessa saadun palautteen pohjalta muokattavasta luonnoksesta pyydetään erikseen lausunnot kaikilta korkeakouluilta, tutkimuslaitoksilta ja muilta vanhaan ohjeeseen sitoutuneilta tahoilta. Tavoitteena on, että TENK omalta osaltaan hyväksyy ohjeen alkuvuodesta 2019.

Materiaalit:

Ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi (http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Arja_Kuula-Luumi_291018.pdf). Arja Kuula-Luumi, kehittämisspällikkö, Tietoarkisto

Uudet ohjeet ja vanhat käytänteet? (http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Risto_Turunen_291018.pdf) Risto Turunen, professori, puheenjohtaja, Itä-Suomen yliopiston tutkimuseettinen toimikunta.

30.10. -tilaisuudessa keskusteltiin TENKin Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK) ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen -prosessista ja sen kehittämistarpeista sekä HTK-loukkausepäilyiden ilmoittamista varten suunnitellusta lomakkeesta.

Materiaalit:

HTK-prosessin kehittämistarpeet. (http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Sakari_Melander_301018.pdf) Sakari Melander, varadekaani, kanslerin sihteeri, Helsingin yliopisto

Tutkimuseetiikan tukihenkilön tehtävät HTK-loukkausta epäiltäessä.

(http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Iina_Kohonen_301018.pdf) Iina Kohonen, asiantuntija, TENK

HTK-prosessin vaiheet ja TENKin käytännön neuvot. Ajankohtaisina esimerkkeinä tarkastettavaan väitöskirjaan kohdistuva HTK-loukkausepäily, esitarkastajan valinta ja HTK-päätösasiakirjan muotoilu. (http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Sanna_Kaisa_Spoof_301018.pdf) Sanna Kaisa Spoof, pääsihteeri, TENK

Sovittiin, että puheenjohtaja ottaa yhteyttä lakimies Niilo Vähäsaareen liittyen tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeluonnokseen ihmistieteiden eettisestä ennakoarvioinnista, joka tulee yliopistoon lausunnolle vielä 2018 aikana. Taavoitteena on 2019 valmistella asiasta konkreettiset ohjeet Oulun yliopistolle työryhmän, Niilo Vähäsaaren, Miki Kallion ja työryhmän yhteistyönä.

Työryhmä sopi ”Hyvän tieteellisen käytännön loukkausten käsittely”- loma-kedraffin kommentoinnista TENKille.

Sovittiin, että etiikkatyöryhmä järjestää joulukuussa ”Ennakoiva etiikka tutkimustyössä” -seminaarin, jonka vetäjiksi pyydetään Henriikka ja Arto Mustajokea. Seminaari toteutuu 17.12.2018 klo 8.30 – 13.00 Linnanmaalla Agorassa. Seminaariin pyydetään ilmoittautumiset etukäteen. Seminaarista tiedotetaan Notiossa. Lisäksi viestintää pyydetään tiedottamaan seminaarista.

6. Avoimeen tieteeseen liittyvät kysymykset: Avoin tiede – kaikkien yhteinen mahdollisuus ja haaste Henriikka Mustajoen pääkirjoitus lehdessä Tieteessä tapahtuu (5/2018)

Avoimen tieteen kansalliselle koordinaatiolle on kysyntää. Tutkimusyhteisö on merkittävän kulttuurimurroksen keskellä. Uudistusta vaativina voimina jylläävät muuttuvat rahoitusrakenteet, kansainvälisen yhteistyön tehostuminen, teknologian uudet mahdollisuudet sekä yhteiskunnallinen paine avoimuuden lisäämiseksi. Jokainen tutkija tai organisaatio voi hahmotella vastauksia näihin muutoshasteisiin yksinkin, mutta niihin vastaaminen yhdessä on perusteltua lopputuloksen laadun ja tehokkaamman toiminnankin näkökulmasta.

Koko artikkeli: <https://journal.fi/tt/article/view/75087/36603>

Päätösesitys: Etiikkatyöryhmä keskustelelee asiasta ja tekee tarvittavat päätökset.

Päätös: Työryhmä keskusteli asiasta.

7. Yliopiston tutkimusetiikan ja etiikkatyöryhmän www- ja intrasivujen päivitys, etiikkatyöryhmän sisäinen eduuni -työtila.

Työryhmälle on tehty yhteinen suljettu työtila ”Yliopiston etiikkatyöryhmä” materiaaleja ja sisäistä keskustelua varten. Yliopiston tutkimusetiikan www- ja Notio-sivut sekä etiikkatyöryhmän www-sivut vaativat osittaista uudistamista ja päivittämistä. Sihteeri päivittää Notio- ja www-sivut marraskuun aikana ja esittää viestinnälle, että he haastattelevat tutkimusetiikan tukihenkilöitä Notion uutista varten.

Päätösesitys: Etiikkatyöryhmä keskustelee asiasta ja tekee tarvittavat päätökset.

Päätös: *Notio- ja www-sivujen päivitys alkaa marraskuussa. Sihteeri muokkaa sivuja edelleen työryhmän toiveiden mukaisesti. Sihteeri pyytää valokuvaajan paikalle seuraavaan työryhmän kokoukseen ja esittää viestinnälle, että Notiossa julkaistaan uutinen tutkimusetiikan tutkijenkilötoiminnasta.*

8. TENK:n materiaalit

TENK:n materiaalit löytyvät sivustolta <http://www.tenk.fi/>.

Päätösesitys: Etiikkatyöryhmä keskustelee asiasta ja tekee tarvittavat päätökset.

Päätös: *Etiikkatyöryhmä keskusteli asiasta.*

9. Seuraavissa kokouksessa käsiteltävät asiat (vuosikello)

Etiikkatyöryhmän jäsenet esittävät puheenjohtajalle ja sihteerille seuraavissa kokouksissa käsiteltäviä asioita. Myös työryhmän ulkopuoliset henkilöt voivat tehdä esityksiä. Etiikkatyöryhmä laatii työskentelyn vuosikellon, jota päivitetään säännöllisesti.

Vuosikelloesitys:

Lukuvuosi 2018-2019:

loka - järjestäytyminen

marras - TENKin materiaali

joulu - ajankohtainen teema? päivitetty www-sivut?

tammi - luento-/koulutustilaisuus

helmi - ajankohtainen teema?

maalis - häirintä ja kiusaaminen, ohjeistus

huhti - ajankohtainen teema?

touko - UniOGSin kurssi, yhteistyö

Päätösesitys: Etiikkatyöryhmän jäsenet esittävät puheenjohtajalle ja sihteerille seuraavissa kokouksissa käsiteltäviä asioita

Päätös: *Kohdan käsittely siirrettiin seuraavaan kokoukseen.*

10. Muut asiat

10.1. Antero Metso: Tutkimusyhteistyön tulosten eettisesti epäilyttävä soveltaminen.

Päätösesitys: Etiikkatyöryhmä keskustelee asiasta.

Päätös: *Etiikkatyöryhmä keskusteli asiasta.*

11. Seuraavan kokouksen ajankohta

Yliopiston etiikkatyöryhmä kokoontuu noin kerran kuukaudessa heinäkuuta lukuunottamatta.

Päätösesitys: Etiikkatyöryhmä keskustelee asiasta ja päättää seuraavien kokousten ajankohdat.

Päätös: *Seuraava kokous pidetään 4.12.2018 klo 9.00 – 12.00 salissa HR144.*

12. Kokouksen päättäminen

Mervi Heikkinen
puheenjohtaja

Aija Ryyppö
sihteeri